

ELÄMÄÄ AKTIVISTINA

Taakka vai voimavara?

Sisällönanalyysi entisten ympäristöaktivistien kokemuksista
toiminnan vaikutuksista yksilöiden elämään

Janina Ranta

Kandidaatintutkielma

Yhteiskuntapolitiikka

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian
laitos

Jyväskylän yliopisto

Kevät 2019

ELÄMÄÄ AKTIVISTINA

Taakka vai voimavara?

Janina Ranta

Yhteiskuntapolitiikka

Kandidaatintutkielma

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

Ohjaaja: Ilkka Virmasalo

Kevät 2019

29 sivua + liite

TIIVISTELMÄ

Tutkielmani tarkoituksena on selvittää ympäristö- ja eläinaktivistien kokemuksia siitä, millaiseksi toiminta on koettu. Toisin sanoen, mitkä tekijät ovat tehneet aktivismista yksilölle raskasta ja mitkä asiat on koettu voimaannuttavina. Kokemukset muodostuivat negatiivisten ja positiivisten tekijöiden alle. Lopuksi teen johtopäätöksiä siitä, mitkä tekijät nousevat merkittävimiksi.

Taustoitin tutkielmaani avaamalla ensin kansalaisaktivismiin käsitteen, jonka jälkeen paneudun tarkemmin ympäristö – ja eläinoikeusaktivismiin sekä nostan esiin 1990-luvun aktivismin erityispiirteitä. Tämän jälkeen kerron yleisesti järjestötoiminnasta ja nostan tarkasteluun Maan Ystävät - ja Oikeutta Eläimille -järjestöt, joissa haastateltavat toimivat.

Aineistona käytin Toni Malmin haastatteluja ”Entiset aktivistit 2010”. Aineisto käsittää kuuden entisen aktivistin haastattelut, jotka ovat toimineet edellä mainituissa järjestöissä 1990-luvulta 2000-luvun alkupuolelle saakka. Aktivistien kokemuksissa ilmeni niin positiivisia kuin negatiivisiakin tekijöitä, joiden alle muodostui teemoja muun muassa aktivismin vaikutuksista sosiaalisiin suhteisiin ja henkilökohtaiseen merkityksenantoon. Positiiviset tekijät korostuivat yksilöiden kokemuksissa.

Avainsanat: kansalaisaktivismi, ympäristöaktivismi, järjestötoiminta, sisällönanalyysi

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

1. JOHDANTO	1
2. AKTIVISMI LIIKUTTAJANA	3
2.1 Kansalaisaktivismi kansalaisyhteiskunnassa.....	3
2.2 Aktivismi ympäristöherätyksen jälkeen	5
2.3 Ympäristö- ja eläinoikeusaktivismi 1990-luvun Suomessa.....	6
3. JÄRJESTÖTOIMINTA	8
3.1 Järjestöjen toimintakulttuuri.....	8
3.2 Maan Ystävät ja Oikeutta Eläimille.....	9
4. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	11
4.1 Tutkimuskysymykset ja aineiston esittely.....	11
4.2 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi ja analyysin vaiheet.....	12
5. AKTIVISMI TAAKKANA	15
5.1 Ongelmat toimintaympäristössä.....	15
5.2 Negatiiviset vaikutukset sosiaalisissa suhteissa.....	16
5.3 Aktivismi elämää määrittävänä tekijänä.....	18
6. AKTIVISMIN VOIMAVARANA	19
6.1 Aktivismi ovien avaajana.....	19
6.2 Sosiaalisten suhteiden kehittäjä.....	20
6.3 Henkilökohtainen merkitys.....	21
7. JOHTOPÄÄTÖKSET	23
LÄHTEET	25
LIITE	

1 JOHDANTO

”Love is *active*, not passive. It is our love for one another, for Mother Earth, for our fellow creatures that compels us to *act* on their behalf”

Lainaus on yhdysvaltalaisen runoilijan ja ympäristöaktivistin Laurence Overmiren teoksesta ”*The One Idea That Saves The World: A Call to Conscience and A Call to Action*” (2012). Sitaatissa korostuu käsitys toimimisesta jonkin tärkeäksi koetun asian puolesta, kyseisessä lainauksessa Maan ja kanssaeläjien. Kansalaisaktivismilla on aina ollut roolinsa yhteiskunnallisena toimijana. Ilmastonmuutoksen ja ympäristökysymysten ympärillä lisääntynyt keskustelu on saanut osaltaan kansalaiset liikkeelle. Varsinkin nuorten keskuudessa aktivismi ilmastonmuutoksen torjumiseksi on ollut silminnähtävää.

Helsingin Sanomat (15.2.2019) uutisoivat Euroopassa levinneestä ”ympäristökapinasta”, joka näkyy nuorten opiskelijoiden lakkoina ilmaston puolesta. Viimeisimpänä lakko toteutettiin Ranskassa, johon osallistui opiskelijoita eri puolilta Ranskaa. Mielenosoitukselle on antanut tukensa muun muassa Ranskan ympäristöministeri Francois de Rugy, joka toteaa nuorien nousemisen barrikadeille vaatimaan toimia ilmastokriisiin olevan positiivinen asia (Helsingin Sanomat 15.2.2019.)

Aktivismi ei ole kuitenkaan ainoastaan viime vuosina pintaan noussut ilmiö, vaan se on ollut osa yhteiskunnallisen vaikuttamisen kenttää jo pitkään. Vuonna 1995 Pohjanmaalaisen turkistarhan seinällä luki: ”War has Begun”, jolloin kolme ihmistä vapautti satoja kettuja yön varjolla häkeistään (Juppi, Peltokoski ja Pääkkönen 2003, 5). Kuten aktivismi yleisesti, voi erityisesti ympäristö -etuliite herättää mielikuvia muun muassa edellä mainituista niin kutsutuista ”kettutyöistä”, radikaalista kansalaistottelemattomuudesta ja erilaisista tempauksista, jotka voidaan nähdä uhkaavan muutoin stabiilia yhteiskuntajärjestelmää, vaikkei aktivismi ainoastaan edellä mainittua olekaan. Valtion virallisten elimien ulkopuolella tapahtuvaa kansalaistoimintaa on ollut olemassa jo pitkään, sitä on nähtävissä tällä hetkellä ja mitä todennäköisimmin myös tulevaisuudessa. Mitä aktiivisesti jonkin aatteen puolesta toimiminen pitää yksilötasolla sisällään?

Laadullisen tutkielmani tarkoituksena on selvittää aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla, mitkä asiat nousevat aktivistien kokemuksissa vaikuttavina tekijöinä yksilöiden elämään. Pyrin selvittämään, mitkä elementit korostuvat voimaannuttavina ja mitkä raskauttavina. Lopuksi teen johtopäätöksiä siitä, mitkä asiat korostuvat yksilöiden kokemuksissa.

Aikaisempaa tutkimusta aiheen ympäriltä on muun muassa Toni Malmin Pro Gradu -tutkielma *Aktivistin eetos*. Käytän Malmin tekemiä haastatteluja tutkielmani aineistona. Malmin painopiste ja oleellisin tutkimuskysymys oli selvittää aktivistin uran jatkumista tai päätymistä pohjautuen elämänhierarkian käsitteeseen (Malm 2011). Näenkin mielekkäänä selvittää aktivistien kokemuksia siitä, mitkä tekijät nousevat aktivistien kokemuksissa positiivisina ja voimaannuttavina, mitkä negatiivisina ja kuormittavina, sillä kyseiseen näkökulmaan ei ole yksityiskohtaisemmin paneuduttu.

Alun teoriaosuudessa avaan aktivismin ja kansalaistoiminnan käsitettä yhteiskunnallisessa kehyksessä. Tämän jälkeen siirryn yksityiskohtaisemmin ympäristö -ja eläinoikeusaktivismiin, sekä 1990-luvun aktivismin erityispiirteisiin. Lopuksi nostan esiin järjestyön ominaispiirteitä ja toimintakenttää, sekä avaan Maan Ystävät- ja Oikeutta Eläimille -järjestöjen taustaa. Teoriaosuuden jälkeen avaan käyttämäni tutkimusmenetelmää ja analyysin vaiheita, jonka jälkeen siirrytään analyysiin ja johtopäätöksiin.

2 AKTIVISMI LIKUTTAJANA

Käsittelen ensin aktivismia yleisenä käsitteenä, mistä siirryn spesifimmin ympäristö- ja eläinoikeusaktivismiin. Tutkielmani haastateltavat toimivat aktivisteina 1990-luvulta 2000-luvun alkuun saakka, minkä vuoksi on tärkeää nostaa tarkasteluun kyseisen aikakauden toimintakenttä.

2.1 Kansalaisaktivismi osana kansalaisyhteiskuntaa

Eri käsitteiden, ilmiöiden ja ongelmien määrittely on harvoin yksiselitteistä tai mustavalkoista. Kun puhutaan kansalaisaktivismista, on tärkeää nostaa esiin kenttä, jolla liikehdintä tapahtuu. Kuten Ari Rasimus (2006, 17) täsmentää, kansalaisaktivismin olemassaolon nähdään tarvitsevan ympärilleen kansalaisyhteiskuntaa, jossa yhdistyvät muun muassa kansalaisten itseorganisoituminen ja julkinen toiminta. Kansalaisyhteiskuntaa voidaan kuvata perheen, valtion ja markkinoiden ulkopuolisena areenana, jossa ihmiset yhdistyvät edistääkseen yhteisiä intressejään (Heinrich 2004, 14).

Kansalaisyhteiskunnan olemassaolo on siis oleellinen osa kokonaisvaltaisesti hyvinvoivaa yhteiskuntaa, jossa eri äänillä on mahdollisuus saada itsensä ja sanomansa kuuluviin. Sirkka Ahonen (2006, 261) nostaakin esiin, että hyvin toimiva yhteiskunta tarvitsee kansalaisyhteiskuntaa, johon kuuluvat muun muassa järjestöt, kansanliikkeet ja yhdistykset, joiden kautta kansalaiset pääsevät vaikuttamaan yhteiskunnallisiin asioihin. Samalla hän toteaa (Ahonen 2006, 261), että kansalaisyhteiskunnan olemassaololla on myös tärkeä tehtävä asettua väliin, mikäli esimerkiksi päätöksentekijät toimivat piittaamattomasti tai puolueellisesti. Tämän voikin nähdä jo kansalaisaktivisminä, jota voi pitää suurena osana kansalaisyhteiskuntaa ja sen vaikuttamismahdollisuuksia.

Kansalaisaktivismilla on monet kasvot – kuka tahansa voi olla aktivisti. Kuten Marcelo G. Svirsky toteaa (2010, 169), aktivismi on yhteydessä tapaan elää, eikä se ole ainoastaan bar-

rikadeille nousemista tai mielenosoituksia, vaikka kyseisiä assosiaatioita sana saattaa ensimmäisenä herättää. Aktivismi ilmiönä on ulospäinsuuntautuvaa, näkyvää ja se on osallisena julkisten tapahtumien luomisessa. Se pitää sisällään yhdistelmän ajatuksesta ja toiminnasta – usein aktivistit haluavatkin rohkaista ihmisiä osallistumaan liikehdintäänsä. Aktivistien elämässä yhdistyvät usein levottomuus ja tarve muuttaa ympäröivää maailmaa sekä samanaikainen vahva palo uusien mahdollisuuksien löytämiseen. Samalla edellä mainittu levottomuus uhkaa ihmisissä tyyneyttä ja turvallisuuden tunnetta (Svirsky 2010, 171, 177.) Aktivismi on mahdollista kokea näin ollen myös jopa uhkaavana ja pelottavana, sillä se voi ravistaa olemassa olevia, tuttuja, toimintatapoja ja malleja. Se voi tehdä särön maailmaan, jonka yksilö kokee miellyttävänä, turvallisena ja kelvollisena sellaisenaan. Muutos ei ole aina toivottua.

Kansalaisaktiivisuuden kaltainen toiminnan voi nähdä myös saksalaisen sosiologi Ulrich Beckin (1995, 34) alapolitiikan käsitteen kautta. Termi kuvastaa ikään kuin *politiikan politiikkaa*, jossa kansalaiset ja heidän omat ryhmittymänsä ovat päässeet kiinni vallan kahvaan ja nostaneet yhteiskunnalliseen keskusteluun aihealueita, jotka eivät olisi samalla tavoin pinnalla valtion hallinnollisten ja virallisten elinten vaikutuksesta. Huomionarvoista on, että alapolitiikka on aina hyödynnettävissä myös vastapuolen ja päinvastoin ajattelevien keskuudessa. (Beck 1995, 36.) Pertti Lappalainen (2019) toteaaakin kansalaisaktiivisuuden olevan ikään kuin kansalaisten harjoittamaa politiikkaa, jolla voi olla ennalta-arvaamattomia vaikutuksia ihmisten toimiessa odottamattomillakin tavoilla.

Kuten yhteiskunnalliset asiat yleensä, myös kansalaistoiminnan voi nähdä olevan sidonnainen aikaan. Asiat, jotka ihmiset saavat liikkeelle ja toimimaan, vaihtelevat painotukseltaan sen mukaan, minkälaisessa yhteiskunnassa ja maailmassa eletään. Toisinaan jotkut asiat ovat enemmän näkyvillä kuin toiset. Kansalaisia ovat saaneet ajan saatossa liikkeelle muun muassa työläisten, naisten, eläinten ja ympäristön oikeudet (Metsämäki ja Nisula 2006, 8 – 9).

2.2 Aktivismi ympäristöherätyksen jälkeen

Erilaiset ympäristöryhmittymät ovat merkittävässä roolissa muokkaamassa käyttäytymistä ja toimintaa ympäristökysymyksissä ja niiden vaikutus ympäristöpolitiikan toteutumiseen maailmassa on merkittävä. Toiminta voi olla paikallista tai valtioiden kansallisrajoja ylittävää ohjaten ihmiskuntaa kohti ekologisesti kestävämpää elämää ja näin inspiroida ylläpitämään planeettamme monimuotoisuutta. (Wapner 1996, 152, 156.)

Ympäristö terminä voi olla hyvinkin monimerkityksinen. Sen, miten ympäristö ymmärretään nykyisessä merkityksessään, voi nähdä palautuvan niin sanottuun ympäristöherätykseen, joka syntyi noin neljä vuosikymmentä sitten. Yrjö Haila (2001, 9) esittääkin, että herätyksen jälkeen termillä ”ympäristö” on viitattu inhimillisen elämän perustaan, jota uhkaa tuho ihmisten oman toiminnan seurauksena, kun taas ennen tätä käsite on tarkoittanut laueammin jonkin tietyn yksikön, esimerkiksi henkilön, ympärillä olevien ilmiöiden ja asioiden kokonaisuutta. Erilaisissa konteksteissa tulee usein vastaan huoli ”ympäristökysymyksistä”, mutta mitä ne oikeastaan tarkoittavat?

Ympäristökysymys on ”*inhimillisen olemassaolon uudenlaisen epävarmuuden tuottama shokki*” (Haila 2001, 10). Termiin kiteytyy huoli siitä, että ympäristö, joka nähdään inhimillisen elämän lähtökohtana, muuttaa olemustaan ratkaisevasti. Nykyiset pitkälle kehittyneet ja kaupungistuneet yhteiskunnat pitävät sisällään tekijöitä, jotka voivat olla suuria uhkia inhimillisen elämän edellytykselle. Ei ole myöskään varmuutta siitä, että vakavimmista vaaroista ollaan edes tietoisia. Tätä varjostaa myös uhkien mahdollinen kasaantuva luonne, jolloin vakavimmat vaikutukset saattavat näkyä vasta kun on liian myöhäistä toimia. (Haila 2001, 10–11.) Voi pitää oletettavana, että ympäristöherätys ja ymmärryksen muuttuminen käsitteen ympärillä sai aikaan myös aktivismin lisääntymistä ympäristöasioissa.

Ympäristöliikkeen juuret Suomen viitekehyksessä palautuvat 1900-luvun puolivälin paikkeille, jossa on nähtävissä kolme voimakkaan aktiivisuuden kautta. Ensimmäinen aalto sijoittuu arviolta vuosille 1976 – 70, toinen 1979 – 82 ja kolmas vuodesta 1987 1990-luvulle. (Konttinen & Peltokoski 9, 2004.) Nämä ajanjaksot sijoittuvat juuri ympäristöherätykseen ja sen jälkeiseen aikaan. Erityisesti 1990-luvulta alkanut neljäs aalto oli merkittävä ja sai

paljon huomiota osakseen. Pirita Juppi, Jukka Peltokoski ja Miikka Pyykkönen (2003, 8) nostavatkin esiin, vastakulttuurisen liikehdinnän mediahuomion olleen runsasta. Neljäs protestiaalto, jonka voidaan sanoa edustavan aiempiin verrattuna enemmän jatkuvuutta, sisältävän erilaisia piirteitä ja synnyttäneen runsaan määrän täysin uudenlaisia toimintaryhmiä, muun muassa Maan Ystävät. Tuolloin myös ruohonjuuritason toiminta nousi protestoinnissa keskeiseen asemaan. (Konttinen ja Peltokoski 2004, 9.)

2.3 Ympäristö- ja eläinaktivismi 1990-luvun Suomessa

Ruohonjuuritason aktivismin keskeisimmäksi asiaksi ja kansallisen protestoinnin ilmeisimmäksi tekijäksi nousi 1990-luvulla teemat eläinoikeusasioiden ympärillä. Teoksessa Liike-Elämää (2003, 5) nostetaan esiin, että 1990-luvun liikehdintä pohjautui äärimmäiseen vastakulttuuriseen protestointiin, jossa erityisen merkittävä asema oli ympäristö- ja sen sisällä toimivilla eläinoikeuskysymyksillä.

Ympäristökysymysten ympärille keskittyvän yhteiskunnallisen liikehdinnän huomattiin aktivoituneen, kun kohu eläintenvapautuskuista 1990-luvun lopulla oli laantunut. Huolimatta ristiriitaisesta vastaanotosta, eläinoikeusaktivistien sabotaasit, kuten turkistarhaiskut, olivat kokonaisvaltaisesti merkittävä kulttuurinen muutos ympäristöprotestin nousussa. (Konttinen ja Peltokoski 2004, 21.) Tunnettu lausahdus ”henkilökohtainen on poliittista” kuvastaa erityisen hyvin 1990-luvun aktivismia. Juppi ym. (2003, 8) painottavatkin, että yksilöiden elämäntapavalintoja korostettiin tällöin erityisen paljon keskeisinä tekijöinä erilaisissa ratkaisuehdotuksissa.

Julkisessa keskustelussa 1990-luvun radikaaliliikehdintä koettiin uhkaavana elementtinä, joka vaatii väliintuloa. Epäluuloisuutta löytyi erityisesti maaseudulla asuvien keskuudessa, jossa eläinoikeus- ja ympäristöliikkeiden nähtiin vaarantavan toimeentuloa, jonka saralla muun muassa turkistarhauksella oli merkittävä rooli. Paheksunta ei jäänyt vaan maaseudulle, vaan oli poikkeuksellisen laajaa koko yhteiskunnassa ja sitä ylläpitivät niin julkinen media, poliisi ja poliitikotkin. Ilmiötä voi pitää mielenkiintoisena, jopa epätavallisena, sillä kyseessä oli suhteellisen suppea toimintajoukko. Loppupeleissä uhan voi nähdä olleen ennen kaikkea symbolinen. (Rasimus 2006, 314, 315.)

On luontevaa olettaa, että aktivisteja esiintyy jokaisessa ikäluokassa. Huomionarvoinen seikka on kuitenkin aktivismille tyypilliseksi havaittu nuori ikä. Juppi ym. toteavatkin (2003, 6), että 1990-luvun protestiaallon toimijoista suurin osa oli 14–22 -vuotiaita nuoria. Nuorten runsas lukumäärä voi liittyä protestiaallon merkitysmaailmaan: nuorten ajatuksia eivät kahlitse vanhat periaatteelliset toimintatavat ja sisäisesti omaksutut mallit. Kun elämänsäkaarella siirrytään kohti aikuisuutta, nousee keskeiseksi tekijäksi arvomaailman selkeyttäminen ja oman maailmankuvan rakentaminen. (Konttinen ja Peltokoski 2004, 53).

3 JÄRJESTÖTOIMINTA

Haastatellut entiset aktivistit toimivat Maan Ystävät- ja Oikeutta Eläimille -järjestöissä, minkä vuoksi avaan seuraavaksi hieman järjestötoiminnan elementtejä ja kyseisiä toimijoita yhteiskunnallisessa kehityksessä. Vaikka tutkimuksen painopiste ei olekaan edellä mainituissa järjestöissä vaan aktivismissa henkilökohtaisempana ilmiönä, on organisaatioiden taustaa sekä järjestöjä toimintakenttänä yleisemmin hyvä avata kontekstin selkiyttämiseksi.

3.1 Järjestöjen toimintakulttuuri

Järjestötyö on hyvin omanlaisensa toimintaympäristö työskennellä ja toiminta voi vaihdella suurestikin organisaatioiden välillä. Toisinaan se voi olla hyvin organisoitua, kun taas joissain järjestöissä työnkuva kokonaisuutena voi olla epäselvä. Monissa järjestöissä voi olla vaikeaselkoiset työajat sekä epäselvyyttä työtehtävien jakautumisesta ja työmäärästä. Syitä näille nähdään muun muassa selkeän ja läsnäolevan esimiehen puuttumisesta sekä epäjohdonmukaisesta päätöksenteosta. Tämä vaikuttaa negatiivisesti työhyvinvointiin ja aiheuttaa ongelmia järjestön sisäiseen toimintakulttuuriin. Tällöin asioiden hoitaminen kasaantuu myös usein muutaman yksilön harteille ja jää satunnaisen sitoutumisen varaan. (Lehtola-Donner 2017, 43–44.)

Toiminta on usein myös vapaaehtoista ja sitä tehdään ilman palkkaa, jolloin järjestön hallitustyöhön ei ole usein resursseja suhtautua samanlaisella mentaliteetilla kuin palkkatyöhön. Järjestötyön resurssit voivat olla hyvin vähäiset ja työ on toisinaan hyvin monialaista ja hajanaista. Tämä vaatii aktiivilta uskallusta heittäytyä, sietää epävarmuutta sekä monien erilaisten tietojen ja taitojen hallintaa (Lehtola-Donner 2017, 43–44.) On siis selvää, että motivaatio nousee vapaaehtoisuuteen perustuvassa työssä keskeiseen asemaan.

Lehtola-Donner (2017, 8) toteaa, että sisäinen motivaatio on hyvin vahva ohjaava tekijä järjestötoimijoilla, jonka vuoksi aktiivit saavat usein saavat itsensä liikkeelle. Kun jokin asia koetaan tärkeänä, sitä halutaan edistää. Myös tarpeita kutsutaan myös motiiveiksi, sillä ne saavat toimimaan ja motivoivat liikkeelle. Yleisesti tunnettuja keskeisiä tarpeita ovat muun muassa hyväksyntä, saavutukset ja pätevyys tunne (Gold 2017, 79). Tällöin keskeistä on,

että toiminta itsessään, sen päämäärät, tavoitteellisuus ja saavutetut tulokset ovat palkitsevia. Motivoivia tekijöitä ovat usein myös vahvat idealistiset arvot ja sitoutuminen sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen. Motivaatiotilan syntymistä edistävät positiiviset voimavarat, joita ovat muun muassa yhteisö ja sen tuki, vaikutusmahdollisuudet ja oman osaamisen kehittäminen. (Lee 2016, 27.) Järjestötyön voi siis nähdä olevan täynnä epävarmuustekijöitä, jotka vaikuttavat hyvinvointiin ja viihtymiseen negatiivisesti. Toisaalta työ voi olla erittäin palkitsevaa, sillä se perustuu hyvin usein sisäiselle motivaatiolle.

3.2 Maan Ystävät ja Oikeutta Eläimille

Maan Ystävät ja Oikeutta Eläimille olivat neljännen protestiaallon keskeisimpiä toimijoita. Ne toimivat ikään kuin linkkinä, keskustelualustoina ja toimintaa ohjaavina eliminä, joita aktivistit käyttivät liikehdinnässä niin kulttuuristen, sosiaalisten ja taloudellistenkin resursien yhteen nivomiseksi. (Konttinen ja Peltokoski 2004, 168.)

Oikeutta Eläimille -järjestö perustettiin vuonna 1995, jolloin noin kymmenen nuorta kyllästivät silloisten järjestöjen byrokraattisuuteen. Nuoret halusivat kunnianhimoisempia toimia eläinten puolesta ja palauttaa toimintaa takaisin enemmän ruohonjuuritasolle. (Konttinen ja Peltokoski 2004, 15.) Runsaasti kuuluisutta ja mediahuomiota saaneet turkistarhaiskut kyseisenä vuonna kertookin vahvasta ruohonjuuritason toiminnasta. Maan ystävät taas perustettiin vuonna 1996, jolloin yhdistys nousi Oikeutta Eläimille -järjestön rinnalle yhdeksi keskeisimmistä mobilisoituneen radikaaliliikehdinnän kanavista. Maan Ystävät rekisteröityi viralliseksi yhdistykseksi, kun taas Oikeutta Eläimille on jäänyt verkostomaisen organisaation muotoon, jossa ei ole esimerkiksi hallitusta vaan yhteisistä asioista sovitaan jäsentapaamisissa vuosittain. Jälkimmäinen on myös keskittynyt aina juuri yksinomaan eläinoikeuskysymyksiin, kun taas Maan Ystäviä on pidetty ympäristöliikehdinnän yleisjärjestönä. (Konttinen ja Peltokoski 2004, 17, 23, 33.)

Maan Ystävät on nauttinut huomattavasti suurempaa luottamusta kuin Oikeutta Eläimille. Kuten Konttinen ja Peltokoski toteavatkin (2004, 74) tämän voi nähdä johtuvan juurikin järjestön vakiintuneesta paikasta yleisenä ympäristöliikkeenä, joka yhdistää erilaisia ryhmitymiä ja on pyrkinyt tavoittamaan myös iäkkäämpien ihmisten luottamusta. Maan Ystävät

on lisäksi pitänyt välimatkaa muun muassa radikaaleiksi koettuihin iskuihin ja sabotaaseihin, jonka vuoksi se on tarjonnut tilaa laaja-alaisemmin myös iskuihin torjuvasti suhtautuville (Juppi ym. 2003, 11).

Mikäli asiaa tarkastelee sosiologisesta näkökulmasta, Maan Ystävät on toteuttanut yhteensovittamisen strategiaa, jolla pyritään rakentamaan pienestä suurta ja yhtenäistä eri toimintaryhmiä yhteen liittämällä ja rakentamalla kokonaiskuvaa eri kysymyksistä. Oikeutta Eläimille ei ole nauttinut yhtä suurta arvostusta. Tämän voi nähdä johtuvan ristiriidoista toiminnan sisällä, sekä järjestön leimasta vahvaan protestointiin, johon halutaan mahdollisesti pitää jonkinlaista etäisyyttä. (Konttinen ja Peltokoski 2004, 74, 75.) Eroista huolimatta molemmat järjestöt olivat keskeisimpiä 1990-luvun toimijoita ympäristöliikkeen saralla ja ovat jättäneet oman merkittävän jälkensä Suomen ympäristöprotestin kentällä.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuskysymys ja aineiston esittely

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Mitä vaikutuksia aktivismi on tuonut yksilöiden elämään?
2. Mitkä tekijät toiminnassa on koettu positiivisina ja negatiivisina?

Tarkoitukseni on selvittää ympäristöaktivistien kokemuksia aktivismin vaikutuksista yksilöiden elämään. Pyrin löytämään vastauksia siihen, mitkä asiat on erityisesti koettu toiminnassa voimaannuttavina ja positiivisina ja mitkä taas kuormittavina ja negatiivisina. Lopuksi tarkoituksena on yhdistellä löytyneitä tekijöitä ja tehdä johtopäätöksiä siitä, mitkä tekijät korostuvat yksilöiden kokemuksissa ja saavat suurimman painoarvon.

Aineistona käytän Toni Malmin tekemiä haastatteluja ”Entiset Aktivistit 2010”. Aineisto on kerätty vuonna 2010 ja käsittää kuuden 1990–2000-luvuilla toimineen ympäristö- ja eläinaktivistin uusintahaastattelut. Kyseisiä aktivisteja on ennen Malmia haastatellut vuosina 2000–2001 väitöskirjaansa Ari Rasimus, jolloin aktivismi oli vielä henkilöiden elämässä läsnä. Malm käytti Pro Gradu-tutkielmassaan Rasimuksen vanhempia haastatteluja omiensa lisäksi.

Haastatellut henkilöt ovat toimineet Maan Ystävät-, sekä Oikeutta Eläimille -yhdistyksissä. Haastateltuja oli yhteensä kuusi ja he olivat haastatteluhetkellä 28–34 -vuotiaita. Yksi henkilö toimi ainoastaan Oikeutta Eläimille-järjestössä, kolme Maan Ystävissä, sekä kaksi henkilöä molemmissa edellä mainituissa organisaatioissa. Vuonna 2010 kukaan haastatelluista ei toiminut enää aktiivisesti kummassakaan organisaatiossa. Haastattelut keskittyvät paljon nykyisiin ajatuksiin ja muisteluihin aktivismin vuosilta. Tutkielmassani keskeistä on myös yhdistää tämä ajallinen konteksti heijastaen nousevia tekijöitä myös aktivistivuosien jälkeiseen elämään.

4.1 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi ja analyysin vaiheet

Valitsin tutkimusmenetelmäksi aineistolähtöisen sisällönanalyysin, sillä koen sen sovel-
tuvan tutkimukseni luonteeseen parhaiten. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä keskeistä
on aineiston läpikäyminen ilman teoreettisia ennakko-oletuksia, jolloin aineiston annetaan
puhua mahdollisimman itsenäisesti. Tutkijan tulee näin ollen muodostaa luokituksia ja sel-
vittää aineistosta nousevat tutkimuskysymyksen näkökulmasta keskeiset elementit muun
muassa huolellisen luokittelun kautta. (Silvasti 2014, 40.)

Aloitin käymällä läpi aineistoa poimien sieltä tutkimuskysymysteni kannalta keskeisiä asi-
oita. Kävin aineistoa läpi merkiten esiin nousseita positiivisia ja negatiivisia ajatuksia. Tä-
män jälkeen redusoin, eli pelkistin, alkuperäisen lainauksen yksinkertaisempaan muotoon
(taulukko 1). Redusoinnin tarkoituksena on karsia aineistosta epäolennaiset asiat pois
(Tuomi & Sarajärvi 2017, 123).

Taulukko 1. Esimerkki redusoinnista.

Alkuperäinen lainaus	Redusoitu versio
<i>Positiivisia seurauksia on varmaan sellanen toi- minnallinen, toiminnallisuus, esiintymiskyky,</i>	Toiminnallisuuden ja esiintymiskyvyn kohene- minen.
<i>väittäisin ett aika lailla parhaita mahdollisia yhe- teiskunnallisen vaikuttamisen korkeakouluja, jos käyttää paljon aikaa kansalaistoiminnassa.</i>	Kansalaistoiminta yhteiskunnallisen vaikuttami- sen opinahjona.
<i>sit ihan sellasta niinkun kampanjointia, projektien hallintaa aika arkisia taitoja, niitäkin itse asiassa oppii kansalaistoiminnassa ja sitten ihan myös siis sosiaalisia taitoja</i>	Projektiensuunnittelun, kampanjoinnin ja sosiaa- listen taitojen kehittyminen.
<i>koska hirveen paljon niistä tavallaan vaikuttami- sen perustaidoista ja yhteiskunnallisista tiedosta ja siitä miten järjestelmä toimii, ihan substanssi- kysymyksistä,</i>	Perustaitojen ja yhteiskunnallisen tiedon kehitty- minen.

Redusoinnin jälkeen on aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä vuorossa klusterointi, eli aineiston ryhmittely. Ryhmittelyn tarkoituksena on käydä huolellisesti läpi alkuperäisilmaukset, jolloin samaa ilmiötä kuvaavat ilmaukset yhdistetään eri luokiksi (Tuomi ja Sarajärvi 2017, 124). Alla olevassa taulukosta (taulukko 2.) on nähtävissä redusoitujen ilmaisujen ryhmitetty muotoilu.

Taulukko 2. Esimerkki klusteroinnista.

Redusoitu ilmaus	Ryhmitetty ilmaus
<p>Toiminnallisuuden ja esiintymiskyvyn koheneminen</p> <p>Kansalaistoiminta yhteiskunnallisen vaikuttamisen opinahjona</p> <p>Projektisuunnittelun, kampanjoinnin ja sosiaalisten taitojen kehittyminen</p> <p>Perustaitojen ja yhteiskunnallisen tiedon kohentuminen</p>	Konkreettisten taitojen oppiminen

Aineiston klusteroinnin jälkeen laaditaan aineistosta esiin nousseiden teemojen abstrahointi eli käsitteellistäminen. Abstrahoinnin tarkoituksena on erottaa tutkimuksen kannalta keskeinen tieto ja muodostaa käsitteitä yhdistelemällä luokituksia niin pitkälle kuin mahdollista (Tuomi ja Sarajärvi 2017, 125). Alla olevasta taulukosta (taulukko 3.) voi nähdä kolmen ryhmitetyn ilmaisun perusteella syntyneen nämä yhdistävän alakategorian.

Taulukko 3. Esimerkki abstrahoinnista.

Ryhmitetty ilmaus	Alakategoria
<p>Konkreettisten taitojen oppiminen</p> <p>Aktivismi töiden mahdollistajana</p> <p>Positiivinen suunnannäyttävä</p>	Aktivismi ovien avaajana

Viimeisenä voi todeta kolmesta alakategorian tiivistyvän yläkategoriaan, josta muodostuu-
kin tutkimukseni toinen pääotsikoista (taulukko 4).

Taulukko 4.

Alakategoria	Yläkategoria
Aktivismi ovien avaajana Sosiaaliset suhteet Henkilökohtainen merkityksenanto	Aktivismin positiivinen puoli

Edellä läpikäytyt vaiheet toteutettiin niin positiivisten kuin negatiivistenkin kokemusten osalta, jonka seurauksena muodostui analyysin kannalta keskeiset käsitteet ja teemat. Negatiivisten kokemusten alle muodostuivat seuraavat alakategoriat: *ongelmat toimintaympäristössä, negatiiviset vaikutukset sosiaalisissa suhteissa sekä aktivismi elämää määrittävänä tekijänä*. Positiivisten puolien alle muodostuivat alakategoriat: *aktivismi ovien avaajana, sosiaalisten suhteiden edistäjä sekä henkilökohtainen merkityksenanto*. Seuraavaksi analysoin löytyneitä teemoja ja muodostan johtopäätöksissä kokonaiskuvaa niiden suhteesta toisiinsa.

5. AKTIVISMI TAAKKANA

Lähes jokainen kuudesta haastateltavasta mainitsi kokeneensa aktivismivuosien aikana uupumista ja väsymistä. Aktivistin elämässä ja toimintaympäristössä yhdistyy usein monia erilaisia tekijöitä samanaikaisesti, jotka voivat vaikuttaa niin fyysiseen, psyykkiseen kuin sosiaaliseenkin jaksamiseen. Seuraavaksi tarkastelen aineistosta nousseita teemoja, jotka ovat näyttäneet haastateltujen kokemuksissa negatiivisina tekijöinä ja näin ollen olleet osaltaan aiheuttamassa uupumista toimintaan.

5.1 Ongelmat toimintaympäristössä

Erilaiset ongelmat toimintaympäristössä aiheuttivat negatiivisia tunteita. Aineistosta nousi useamman kerran esiin tyytymättömyys tehtävien jakautumiseen. Kuten aiemmin kävinkin ilmi, työtehtävien jakautumisessa voi syntyä järjestökentällä haasteita (Lehtola-Donner 2017, 43–44). Yhteiseksi kokemukseksi nousi väsyminen asioiden yksipuoliseen hoitamiseen ja toive siitä, että useampi ihminen olisi voinut jakaa vastuuta tehtävistä. Mikäli yhdelle ihmiselle kasaantuu suurin osa töistä, on se osaltaan aiheuttamassa uupumista toimintaan. Työtehtävien epätasaisen jakautumisen lisäksi ryhmän sisäiset ongelmat nousivat esiin ja yhteisymmärrystä oli toisinaan vaikea löytää.

se että yhteisö on jotenkin vahva ja semmonen hyvä (.) sen pitää olla jotenkin aika homogeeninen ja siellä on aika vähän liikkumavaraa sen niink ajattelun kanssa ja se jotenkin on, ehkä se oli kans semmonen asia mikä sitten ymm...rupes kans rasittamaan (H5)

Yhteisön sisäisessä kommunikoinnissa koettiin haasteita. Yllä oleva lainaus kuvastaa ajattelun yksipuolisuutta, joka koettiin raskauttavaksi. On luonnollista, että tietyn toimintaympäristön sisällä vallitsee usein jaetut arvot ja asenteet. Mikäli ilmapiiri ei anna joustovaraa myös erilaisten näkemysten esittämiseen, voi se muodostua yksilölle raskaaksi ympäristöksi olla aidosti oma itsensä. Kaksi haastateltua nosti esiin myös kokemuksia ”vihapuheesta” ja ”uhosta” aktivistipiireissä, joka oli koettu epämiellyttävänä ja vieraana.

Kuten Lehtola-Donner toteaa (2017, 43–44), on jaksamisen näkökulmasta keskeistä, että toiminta ja saavutetut tulokset palkitsevat. Konkreettisten tulosten puute koettiin raskauttavana tekijänä parin haastatellun kokemuksissa. Yksi osallistujista kertoi tunteneensa turhautumista asioiden paikoillaan pysymiseen. Kun aikaa ja energiaa toimintaan menee paljon, on toivottavaa, että myös tulokset tukevat tehdyn työn määrää. Aineistosta nousi myös toteamus “hävittyjen taistelujen” jäämisestä helpommin mieleen kuin onnistumisten kokemuksien.

5.2 Negatiiviset vaikutukset sosiaalisissa suhteissa

Yhteisen aatteen puolesta toimiminen saattaa heijastua mielikuvissa helposti yksinomaan positiiviseksi kokemukseksi ihmissuhteiden näkökulmasta. Kuten myöhemmin käy ilmi, myös näille on paikkansa. Aineistosta nousi kuitenkin myös esiin aktivismin mukanaan tuomia ongelmia sosiaaliin suhteisiin. Läheisten suhtautuminen oli toisinaan negatiivisista. Yksi haastatelluista kertoi, että konservatiivisimmilla sukulaisilla oli vaikeuksia ymmärtää jopa siihen pisteeseen asti, että yhteydenpito lopetettiin. Välit kuitenkin palautuivat myöhemmin normaaliksi ja kyseessä oli närkästyminen yksittäiseen tempaukseen. Myös toinen haastateltu nosti esiin aktivismin aiheuttamia erimielisyyksiä perheen sisällä. Apeutta aiheutti myös kavereiden välinpitämättömyys aktivismiin, jonka yksilö koki itselleen merkityksellisenä. Kuten Svirsky toteaa (2010, 171) saatetaan aktivismi kokea myös uhkaavana ja näin ollen aiheuttaa vastareaktioita, kuten edellä mainitun sukulaisen kohdalla kävi ilmi.

jos ihmiset ajattelee, ett mun elämä on vaan kuluttajaboikotteja ja vaik ja niinku vetoomuskirjettä niin sit siit tulee niinku kumminkin väärä kuva siitä, että kuka minä olen. (H3)

Muiden oletukset ja arvioinnin kohteena oleminen koettiin epämiellyttävänä, kuten yllä oleva lainaus osoittaa. Ihmisestä, joka toimii aktiivisesti jonkin asian puolesta, saattaa muodostua yksipuolinen kuva. Mustavalkoiset oletukset ja arvioinnin kohteeksi joutuminen koettiin epämiellyttävänä. Yksi haastatelluista piti itseään loogisena ja rationaalisena ihmisenä, joka helposti irrotetaan aktivismiin liitettävistä ominaisuuksista pohjautuen käsityksiin ak-

tiivisesta, impulsiivisestakin, toimijasta. Tämän hän koki stressaavana. Vastaavanlaisista tilanteista voi tulla olo, että on todisteltava itseään ja tässä tapauksessa omaa järkipäisen analyttistä ajattelumalliaan. Tämä voi olla jatkuvana kokemuksena hyvin raskas. Ilmiön voi nähdä osaltaan oletettavana ottaen huomioon, miten 1990-luvun aktivismia kritisoitiin radikaalina ruohonjuuritason toimintana, joka piti sisällään erilaisia ennalta-arvaamattomia tempauksia.

Jatkuva kritiikin vastaanottaminen koettiin sosiaalisesti ja henkilökohtaisesti uuvuttavana.

Mä luulen justinsa just se semmonen sosiaalinen rankkuus tavallaan just, se ett mitä ei sillon tajunnut, se että tavallaan just vaikka, mä luulen ett just vaikka se ett oli mediassa ottamassa aina tavallaan niitä haukkuja niin se oli loppujen, se oli niinkun aika rankkaa ja ylipäänsä se, ett tulee tavallaan niinku joka suunnasta niinku haukkui (H5)

Median lisäksi negatiivista palautetta tuli myös henkilökohtaisella tasolla. Kansalaisyhteiskunnan kentillä yksittäisten henkilöiden ja pienten organisaatioiden sisäisten toimijoiden voi nähdä olevan enemmän vastuussa toiminnasta ja sen seurauksista, kun taas suuremmissa yrityksissä ja työpaikoilla yrityksen johto vastaa usein negatiivisesta palautteesta, jolloin usean yksilön ei usein tarvitse kantaa niin suurta henkilökohtaista kuormaa negatiivisista ulostuloista. Moni koki samojen asioiden toistuvan kertomisen ja perustelemisen uuvuttavana. Myös sanaharkkoihin oltiin kyllästyneitä, ja yksi haastateltu kertoikin, että aktivismivuosien jälkeen vetäytyi väittelyistä pikemmin kuin osallistui niihin.

5.3 Aktivismi elämää määrittävänä tekijänä

Viimeiseksi negatiivisten tekijöiden teemaksi nousi aktivismi elämää määrittämässä. Tämä pitää sisällään muun muassa siihen käytetyn ajan, jonka vuoksi vapaa-aika koettiin vähäiseksi ja aikaa ei näin ollen jäänyt muille intohimon kohteille. Vapaa-aika ja nuoruus olisi voinut olla nousseiden kokemusten mukaan huolettomampaa ja ilman aktivismia. Yksi haas-

tateltu nosti tämän vaikuttaneen aktivismin jälkeiseen elämään siten, että osaisi todennäköisesti elää vapaa-aika -painotteisemmin jos yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja aktivismiin kulunut aika olisi ollut vähäisempää. Näitä kokemuksia tukee hyvin Lehtola-Donnerin (2017, 43–44) käsittelemät järjestökentän vaikeaselkoiset työajat ja Svirskyn toteamus (2010, 169) aktivismin luonteesta olla yhteydessä elämäntapaan. Aktivismi voidaan nähdä siis jatkuvana tilana, jolloin vapaa-ajan kokemus voi olla hyvinkin vähäinen ajatuksien pyöriessä alati aiheen ympärillä. Kokemuksen intensiteetin voi nähdä olevan kuitenkin aina henkilökohtaista.

Jos en mä olis tota niin paljon aktivismissa mukana ja tota ikään kuin käyttäni aikaani siihen ja tota niin pitänyt sitä niin tärkeenä niin todennäköisesti taloudellisesti voisin paremmin (H2)

Vapaa-ajan lisäksi aineistosta nousi kokemus haitallisesta vaikutuksesta taloudelliseen pärjäämiseen, kuten yllä olevasta lainauksesta käy ilmi. “Idealistivuosina” oli vaikea nähdä rahan merkitystä tulevaisuuden unelmien saavuttamisen näkökulmasta. Aktivismin ollessa paljon sisäisen motivaation ajamaa, voivat taloudelliset asiat jäädä aatteen palon varjolla toissijaiseksi. Yksi haastatelluista koki aktivismin vaikuttaneen myös huippu-uran saavuttamisen mahdollisuuteen, jonka otollisin hetki kului aktivismin pyörteissä.

Aktivismin kautta myös määriteltiin itseä negatiivisessa valossa. Aineistossa mainittiin jatkuvaa itseän kohdistuvaa tietoisuutta ja kritisoimista. Esiin nousi kokemus siitä, että oli epäonnistunut aktivisti, kun ei ole uhrautunut määrättömästi asioiden puolesta. Pintaan nousee helposti ajatus, että täytyisi tehdä enemmän. Aktivismi on jatkuva tila, jossa toimitaan jonkin yhteisen intressin edistämiseksi. Tätä päämäärää saavutetaan pienin askelin ja se vaatii paljon työtä. Eritoten kun tulokset eivät ole aina välittömästi läsnä ja tavoitteet voivat olla toisinaan hyvinkin suuria ja kaukaisia, voi nousta pintaan kokemus epäonnistumisesta ja siitä, että olisi pitänyt tehdä enemmän.

5 AKTIVISMI VOIMAVARANA

Seuraavaksi käsittelen teemoja, jotka nousivat aineistosta esiin positiivisina ja voimaannuttavina tekijöinä niin aktivismin aikana kuin sen jälkeenkin. Seuraaviin teemoihin kiteytyy keskeiset tekijät siihen, mitä aktivismi on yksilöiden elämään antanut, mitkä tekijät ovat tehneet toiminnasta merkityksellistä, motivoivaa ja auttaneet jaksamaan.

6.1 Aktivismi ovien avaajana

Aktivismi koettiin avaavan mahdollisuuksia niin urapolkujen, henkilökohtaisen elämän kuin konkreettisten taitojen oppimisenkin saralla.

Ihan yks keskeisiä asioita, minkä ne tota perusteet, minkä pohjalta on tehny päätöksiä elämässä että, jos nyt ajattelee niinku isoja päätöksiä niinku puolison valintaan on vaikuttanut, hänen näkökulmansa ja tota niin suhtautumisensa ja tota...ööö...työ työn oon valinnu sillain, että se tukee omia näkemyksiä ja tota ja ilmeisesti nyt niinkun vaikuttaa vahvasti siltä, että tota näiltä aktivismiajoilta ollu myös hyötyä, että miten työssä voi niinku saavuttaa ja edetä (H2)

Aineistosta nousi useamman kerran esiin toiminnan merkitys työpaikkojen saamiseksi. Neljä haastateltavaa oli kokenut hyötyvänsä aktivismin johdosta työelämässä. Urapolkuja aukesi monille eri aloille järjestökentältä aina politiikan syövereihin. Poliitikassa menestymisenkin nähtiin olevan suurilta osin aktivismin ansiota. Yksi haastateltavista kertoi kääntäneensä aktivismin työksi toimien vegaaniruokakokkina. Hän totesi lisäksi, ettei voisi käsitellä liharuokia työssään. Tämän voi nähdä ikään kuin jatkumona aktivismin aikana vahvistuneelle arvomaailmalle ja halulle sen edistämiseksi erilaisilla kentillä.

Tämä jatkumo ulottui työelämän lisäksi myös yksilöiden henkilökohtaiseen elämään. Päätöksiä elämässä on tehty hyvin paljon aktivismiaikojen pohjalta ulottuen eri elämän osa-alueisiin. Puoliso on valittu kyseisten arvojen pohjalta ja yksi haastateltu totesi kaikkien elämänvalintojensa menneen aktivismin aikaisen arvomaailman kanssa käsi kädessä. Aktivismi

opetti myös konkreettisia hyötyjä, jotka olivat varmasti osaltaan auttamassa myös työuralla ja sen muodostumisessa.

Aineistosta nousi esiin positiiviset vaikutukset niin esiintymistaitoon, toiminnallisuuteen, projektien hallintaan, viestintään ja kampanjointiin. Tämän lisäksi yleisen yhteiskunnallisen vaikuttamisen perustaitojen koettiin kehittyneen toiminnassa merkittävästi. Kuten Lehtola-Donner nosti järjestötyön luonteesta esiin (2017, 43–44), korostuu siinä useiden eri työtehtävien yhtäaikainen hallitseminen ja työnkuva on usein pirstaleista. Tämä voi aiheuttaa toisaalta stressiä ja negatiivisia lopputulemia, mutta kehittää samanaikaisesti konkreettisia taitoja monella eri osa-alueella, joka haastatteluista nousi merkittävänä positiivisena elämää ja tulevaisuutta hyödyttävänä aspektina esiin.

6.2 Sosiaalisten suhteiden edistäjä

Erittäin vahvasti yhdistävänä positiivisena tekijänä aineistosta nousi yhteisön merkitys ja tärkeiden ihmissuhteiden muodostuminen.

kollektiivinen luonne on aivan ratkaiseva, että jos on yksin liikkeellä niin siitä helposti jää se voimaannuttava kokemus kokonaan pois, kun taas niinku kollektiivisessa toiminnassa nimenomaan vahvuus se että voi olla joittenkin kanssa kerrankin samaa mieltä ja yhdessä eri mieltä ympäröivän yhteiskunnan kanssa (H4)

Yhteisön merkitys kantavana voimavarana korostui aktivistien kokemuksissa. Kokemus ryhmään kuulumisesta ja hyväksymisestä nousi keskeiseen asemaan. Sen koettiin laimentavan pettymyksiä muun muassa tulosten puutteellisuudessa, joita nousi esiin negatiivisina tekijöinä. Taustalla oli myös epämieluisia kokemuksia koulumaailmasta, jossa oli jouduttu ottaa osaksi ”nokittelua” ja hierarkkista kohtelua. Aktivistiryhmä ja järjestötoiminta näyttäytyi helpottavana vaihteluna ja herätti yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tämä näyttäytyy erittäin tärkeänä yksilölle, joka on jäänyt elämän muilla osa-alueille hyväksynnän ja yhteisöllisyyden kokemuksista paitsi.

Yhteisöllisellä kokemuksella ja asioiden sosiaalisella jakamisella koettiin olevan vahva positiivisesti nostattava vaikutus. Se, että uskotaan samaan asiaan, toimitaan yhdessä määrätietoisesti ja jaetaan pettymykset ja onnistumisen tunteet, oli merkittävä voimaannuttava tekijä aktivistien kokemuksissa.

kestävimmät kaverisuhteet solminut siinä vaiheessa -- tapaan niitä samoja tyyppisiä kuin mä tapasin silloin kokouksessa mä tapaan niin nyt silleen lounaalla tai sit tuolla puistossa. (H1)

Yhteisöllisyyden merkityksestä ja positiivisista kokemuksista voi nähdä kertovan myös aktivismin kautta luotujen ihmissuhteiden korostumisen aineistossa. Kuinka moni? kertoi merkittävän osan ihmissuhteistaan muodostuneen kyseisten toimintakenttien kautta ja sen on koettu myös lähentävän jo olemassa olleita ihmissuhteita. Esiin nousi muun muassa kokemus lähentymisestä siskon kanssa hänen innostuessa samoista asioista. Sosiaaliset verkostot kietoutuivat hyvin vahvasti aktivistiryhmittymien ympärille ja muodostetut ihmissuhteet olivat merkittävä osa yksilöiden elämää myös aktivismivuosien jälkeen – monet suurella todennäköisyydellä elämänmittaisia.

6.3 Henkilökohtainen merkitys

Viimeiseksi positiiviseksi teemaksi muodostui henkilökohtaisen merkityksen taso sisältäen alakategoriat oman toiminnan merkityksestä, positiivisesta muutosvoimasta ja identiteetin muodostumisesta. Oman toiminnan merkitys nousi aineistosta selkeästi esiin ja toimi väylänä saavuttaa yksilön ideaalitilaa.

toisinaan joskus kun pysähtyy ajattelemaan sitä niin edelleen tulee semmonen, ett tulee tosi hyvä mieli siitä, että on päätyynyt tekemään tollasia valintoja ja tavallaan, ett on tosi tyytyväinen niihin elämäntapavalintoihinsa, mitä nyt on tehnyt--kyllä siitä siis saa niinku tyydytystä, ett tekee tollasia valintoja ei sitä voi kiistää (H5)

Tämä korostuu myös aktivistivuosien jälkeisellä ajalla, jolloin sen keinoin muodostuneita arvoja edustettiin edelleen ja todentavat näin pysyvyyttä - aktivismivuodet eivät olleet ainoastaan nuoruusvuosien päänäpistö, vaan asiat edistyvät ja kehittyvät kaiken aikaa. Omilla teoilla halutaan näyttää, että muutoksessa ollaan mukana ja siitä tunnetaan ylpeyttä. Oikeutta Eläimille- järjestössä toiminut haastateltu kertoi kokeneensa, että hänen panoksellaan eläinasioista oli tullut suurempi keskustelunaihe Suomessa. Kuten Gold (2017,79) toteaa, pätevyys on yksi ihmisen perustarpeista. Kun omalla toiminnalla nähdään olleen merkitystä, edistää se ihmisen motivaatiota ja kokemusta itsestä. Aktivismi muovautui myös positiiviseksi osaksi identiteettiä ja minäkuva.

Aktivismin rooli positiivisena muutosvoimana näyttäytyi aineistossa muun muassa kokemuksena sen vaikutuksista henkilökohtaiseen elämään kuten äiteyteen ja kirjailijan uraan. Aktiivisten vuosien koettiin antaneet energiaa myös seuraaviin ja pitäneen yllä innostusta ja motivaatiota myös muilla elämän osa-alueilla. Sen piti yllä aktiivista ja energistä mielialaa, joka vaikutti yksilön pystyvyyden tunteeseen kokonaisvaltaisella tasolla. Yksi haastateltu kertoi aktivismin myös opettaneen tarkastella asioita laaja-alaisesti, mikä saattaa olla yllättävää ennakkokäsitysten ollessa toisinaan päinvastaisia. Vaikka elää samanhenkisten ihmisten kanssa, jotka jakavat yhteisen arvomaailman, voi esimerkiksi kritiikin ja vastakkaisten näkemysten vastaanottaminen saada ajattelemaan asioita monesta eri näkökulmasta.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kuten oletettua, kokemuksissa yhdistyy niin positiivisia kuin negatiivisiakin puolia. Voidaan kuitenkin todeta, että positiivisten tekijöiden painoarvo oli aktivistien kokemuksissa loppujen lopuksi suurempi. Negatiiviset tekijät olivat myös usein tilapäisempiä, kun taas positiiviset vaikutukset ulottuivat pidemmälle ja olivat enemmän läsnä myös aktivistivuosien jälkeisessä elämässä.

Sosiaaliset suhteet ja yhteisöllisyyden kokemukset nousivat positiivisten tekijöiden puolelta merkittävänä esiin. Jokainen haastateltava nosti esiin yhteisöllisyyden kokemuksia ja muodostuneita kaveri – ja ystävyysuhteita. Muodostuneet suhteet olivat merkittäviä, vaikka ystäviä löytyi myös aktivismitoiminnan ulkopuolelta. Yhteisöllisyyden kokemukset oli koettu voimaannuttavina ja toimintaa vahvistavana tekijänä

Vaikka esiin nousi myös ryhmän sisäisiä ristiriitoja ja toimintakentän ongelmia, korostuivat positiiviset yhteisöllisyyden kokemukset niiden rinnalla. Yhteisön läsnäolo koettiin myöskään auttavan jaksamaan uuvuttavia puolia. Negatiiviset aspektit ihmissuhteissa jäivät loppupeleissä vähäisiksi koskien lähinnä sukulaisten reaktioita, jotka eivät kuitenkaan jääneet merkittäviksi. Sen sijaan sosiaalisessa kanssakäymisessä itseen kohdistuva kritiikki ja arviointi korostui negatiivisena tekijänä.

Aktivismin koettiin auttaneen urapoluilla. Negatiivisena elementtinä nousi siihen käytetty aika, joka on näin ollen vienyt tilaa muilta mielenkiinnonkohteilta ja muun muassa taloudellisen pääoman kerryttämiseltä. Siitä huolimatta, jäivät nämä tekijät toissijaisiksi suhteutettuna sen avaamiin mahdollisuuksiin niin työelämässä kuin erilaisten taitojen oppimisen sarallakin. Toiminnan kautta oli saatu työpaikkoja, niitä oli lähdetty hakemaan aktivismin inspiroimana, sekä kyetty hyödyntämään opittuja taitoja työelämässä.

Loppujen lopuksi voi todeta aktivismin tuoneen yksilöiden elämään enemmän kuin mitä se on vienyt. Kukaan haastelluista ei osoittanut katumusta, vaan se nähtiin elämän osa-alueena, joka oli pikemminkin muodostunut positiivisessa valossa identiteettiä vahvistavaksi tekijäksi ja jättänyt oman merkityksensä elämään.

Tutkielmaani voi pitää onnistuneena siinä mielessä, että aineistosta nousi selkeät teemat vastaukseksi tutkimuskysymyksiini. Nousseet tekijät eivät ole kuitenkaan koskaan mustavalkoisia vaan ovat sidoksissa niin yksilön persoonaan ja muihin osatekijöihin. Kokemukset

ovat aina myös henkilökohtaisia, monen tekijöiden summia, jonka vuoksi tutkielmaa ei voi pitää yleistettävänä kuvauksena aktivismin vaikutuksista, vaan ainoastaan haastateltujen yksittäisinä kokemuksina. Aineistosta nousi kuitenkin useita yhteisiä tekijöitä, jonka perusteella voidaan varovasti olettaa ilmiöiden toistuvan luonteen.

Tulevaisuudessa voisi olla mielekästä tarkastella laajemmin erilaisten järjestökenttien aktivistien toimintaa ja kokemuksia. Olisi myös mielenkiintoista tarkastella aktivismia kansainvälisenä ilmiönä ja vertailla toimintaa eri maiden välillä. Aihe jättää paljon mahdollisuuksia jatkotutkimukselle. Aktivismi tulee olemaan taatusti myös tulevaisuudessa erottuva osa kokonaisvaltaista yhteiskuntaa. Nähtäväksi jää pysykö sen rooli samanlaisena ja miten aktivistien toiminta pitäen silmällä muun muassa sosiaalisen median alati vahvistuvia vaikutusmahdollisuuksia.

LÄHTEET

Ahonen, Sirkka (2006): ”Ovatko nuoret pettäneet demokratian – vai päinvastoin? Muutos nuorten kansalaisaktiivisuudessa kahden sukupolven välillä.” Teoksessa *Kansalaisvaikutaminen ajassa*, toimittajat Inkeri Ahvenisto ja Kirsi Mäki, 249-271. Vaajakoski: Gummerus. Luettu: 20.2.2019.

Beck, Ulrich (1995): Poliitiikan uudelleen keksiminen: kohti refleksiivisen modernisaation teoriaa. Teoksessa Ulrich Beck, Anthony Giddens ja Scott Lash: *Nykyajan jäljillä. Refleksiivinen modernisaatio*. Suom. Leevi Lehto. Tampere: Vastapaino. Luettu: 10.3.2019.

Gold, Carl (2016): ”Staff Management” Teoksessa *Nonprofit Management: A Social Justice Approach*. Toimittajat Elaine P. Congress, Allan Luks ja Francis Petit, 73-95. New York: Springer Publishing Company. Luettu: 1.4.2019.

Haila, Yrjö (2001): ”Mikä ympäristö.” Teoksessa *Ympäristöpolitiikka. Mikä ympäristö, kenen politiikka*, toimittajat Yrjö Haila ja Pekka Jokinen. Tampere: Vastapaino, 9-20. Luettu 18.3.2019.

Helsingin Sanomat. 15.2.2019. ”Opiskelijoiden ilmastokapina leviää Euroopassa, nyt mukaan liittyvät Ranska ja Britannia.” Saatavilla <<https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000006003177.html>> luettu 15.3.2019.

Juppi, Pirita, Jukka Peltokoski ja Miikka Pyykkönen, toim. 2003. *Liike-elämää: vastakulttuurinen radikalismi vuosituhanen vaihteessa*. Jyväskylä: Kopijyvä Oy. Saatavilla <<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6503-7>> Luettu 14.3.2019.

Konttinen, Esa ja Jukka Peltokoski. 2004. *Ympäristöprotestin neljäs aalto: eläinoikeusliike ja uuden polven ympäristöradikalismi 1990-luvulla*. Jyväskylä: Kopijyvä Oy. Luettu 14.3.2019.

Lappalainen, Pertti (2019): ”Kansalaisaktivismi.” Jyväskylän yliopisto: Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Saatavilla <<http://kans.iyu.fi/sanasto/sanat-kansio/kansalaisaktivismi>> Luettu 20.3.2019.

Lehtola-Donner, Anu (2017): ”Mistä on tehty hyvinvoiva järjestö?” Teoksessa *Voi paremmin, osaa enemmän järjestötyössä!* Toimittajat Kristiina Vesama, Kirsi Autio ja Erja Anttonen, 42-71. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu. Saatavilla <<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-456-267-6>> Luettu 29.3.2019.

Lee, Ji Seon. 2016. Past and Present Issues With Nonprofit Organizations: : *A Social Justice Approach*. Toimittajat Elaine P. Congress, Allan Luks ja Francis Petit, 23-35. New York: Springer Publishing Company. Luettu 10.3.2019.

- Malm, Toni. 2011. ”Aktivistin eetos. Seurantatutkimus 1990-luvun radikaalitoimijoista.” Pro Gradu-tutkielma, Helsingin yliopisto. Saatavilla < <http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-201703271722> > Luettu 20.2.2019.
- Metsämäki, Mikko ja Petteri Nisula. 2006. *Akivistit: Suomalaisten kansalaisliikkeiden tarina*. Helsinki: Edita. Luettu 20.2.2019.
- Overmire, Laurence. 2012. *The One Idea That Saves The World: A Call to Conscience and A Call to Action*. Indelible Mark Publishing. Luettu 21.2.2019.
- Rasismus, Ari. 2006. ”Uudet liikkeet: radikaali kansalaisaktivismi 1990-luvun Suomessa.” Akateeminen väitöskirja, Tampereen yliopisto. Saatavilla < <http://urn.fi/urn:isbn:951-44-6758-2> > luettu 15.2.2019.
- Silvasti, Tiina. 2014. ”Sisällönanalyysi.” Teoksessa *Polkuja yhteiskuntatieteelliseen ympäristötutkimukseen*. Toimittaja Ilmo Massa, 33-48. Helsinki: Gaudeamus. Luettu: 16.3.2019.
- Svirsky, Marcelo G. 2010. ”Defining activism”. *Deleuze studies*. 4, 1: 163-182. Saatavilla < DOI:10.3366/E1750224110001182 > Luettu: 1.3.2019.
- Tuomi, Jouni ja Anneli Sarajärvi. 2018. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. luettu: 29.3.2019
- Volkhart, Finn Heinrich. 2014. ”Assessing and strengthening civil society worldwide”. *Conceptualising Civil Society*. Civil Society Index Paper Series. 2, 1: 11-25. Luettu: 29.2.2019.
- Wapner, Paul Kevin. 1996. *Environmental Activism and World Civic Politics*. Albany: State University of New York Press. Luettu: 13.3.2019.

LIITE 1. AINEISTO

Malm, Toni (Helsingin yliopisto): Entiset aktivistit 2010 [sähköinen tietoaaineisto]. Versio 1.0 (2011-06-10). Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja].

Saatavilla: <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD2632>